

1. Projekti nimi:

„Kestliku maaettevõtluse mitmekesistamine rahvusparkidega piirkondades“

2. Projekti partnerid

Käesoleva Leader koostööprojekti lepingulised koostööpartnerid on 2 Leader tegevusgruppi: MTÜ Arenduskoda ja MTÜ Rohelise Jõemaa Koostöökogu. Koostööprojekti juhtpartner on Arenduskoda. Detailsem informatsioon partnerite ja nende esindajate kohta kajastub koostöölepingus.

3. Projekti ajakava:

Projekti alguskuupäev: 01.08.2022

Projekti lõppkuupäev: 30.09.2024

Projekti teostamiseks on kavandatud 25 kalendrikuud. Projekti partnerite vaheliste tegevuste ajakava kajastub projektikirjelduse tegevuste osas (kvartali täpsusega).

4. Projekti lühikokkuvõte:

Leader koostööprojekt „Kestliku maaettevõtluse mitmekesistamine rahvusparkidega piirkondades“ on partneritele jätkuprojektiks Leader rahvusvahelistele koostööprojektidele „Säästva turismi arendamine“ 2017–2020 ja „Mitmekesise säästva turismi ettevõtluse ühisarendamine“ 2019–2022.

COVID-19 pandeemia on olulisel määral mõjutanud meie rahvusparkide piirkondade ettevõtjaid, kes peavad muutunud olukorras teenuseid ümber kujundama ja suutma neid ka atraktiivselt turundada. Projekt annab sihtrühmade ettevõtjatele võimaluse saada nii uusi vajalikke teadmisi/oskusi teenuste kestlikul arendamisel kui ka turundamisel.

Projekti fookuses on kestlikuks maaettevõtluse arendamiseks olulised teemad: kultuuripärand, keskkonnahoid, rohemajandus (sh taaskasutus) ja turundamine.

Koostööprojekti kohalikud tegevused on kavandatud mõlema partnerpiirkonna vajadustest lähtuvalt ja viiakse ellu oma piirkondades. Partnerite eestisesed ühistevõtted teostatakse valdavalt partnerite piirkondades. Ühistevõtted on avaüritus koos turunduse ja disaini seminariga, kolm ühepäevast turunduse töötuba osalejatele individuaalsete turundusplaanide koostamiseks, tootearenduse töötuba taaskasutuse, keskkonnahoiu, rohemajanduse ja kultuuripärandi valdkonnas, ja 2 õppereisi Eestis omanäolise kultuuripärandiga piirkondadesse (Setomaa ja Peipsiääre) projekti fookusteemade praktikas kasutamise näidetega tutvumiseks.

Rahvusvahelisteks tegevusteks on õppereisid Gruusiasse ja Slovakkiasse kaitseala/rahvusparkidega piirkondadesse projekti fookusteemade valdkondades ettevõtjatele heade näidete baasil uute tootearenduse ideede saamiseks ja uute partnerlussuhete loomise võimaluste välja selgitamiseks. Koostööprojekti lõpuüritusel presenteeritakse projekti tulemusi (sh valminud maaettevõtjate turundusplaanid), tutvutakse asukoha piirkonnas fookusteemade heade praktikatega ning selgitatakse välja koostöö jätkamise vajadused, võimalused ja plaanid.

5. Projekti üldeesmärk:

Projekti piirkondade loodushoidliku maaettevõtluse mitmekülgne arendamine, keskendudes järgmistele fookusteemadele: kultuuripärand, keskkonnahoid, rohemajandus ja turundus.

Alaeesmärgid:

1. Projekti piirkondade säästva turismi maaettevõtjate teenuste kestlikkusele suunatud arendamine fookusteemade valdkondades;
2. Ettevõtjate oskuste, teadmiste ja turundusvahendite arendamine edukamaks turundustegevuseks;
3. Partnerlussuhete arendamine ja uute rahvusvaheliste koostööpartnerite leidmine.

Projekt avaldab mõju teenuste kvaliteedi tõusule rahvusparkide kui Eestis oluliste sihtkohtade turismipiirkondades. Projekti fookuses on säästva turismi mikro- (sh eluviisiettevõtlus, agroturism) ja väikeettevõtlus, keskendudes säästva turismi alase majandustegevuse mitmekesistamisele. Koostöövõrgustike arendamisel seniste Eesti partneritega keskendutakse mitmetasandilistele arendustegevustele muutunud maaettevõtluse turukeskkonnas.

Koroonapandeemiast tulenevate muutuste/piirangute tõttu on maaettevõtluses äärmiselt vajalik paindlikult ja kiiresti muutustele reageerida, arvestades samas turutrende ja keskkonnahoiu nõudeid. Rahvusvahelise koostöö vaates keskendutakse uute partnerlussuhete loomise võimaluste väljaselgitamisele.

6. Projekti sihtgrupid

- mikro- (sh eluviisi-) ja väikeettevõtted/organisatsioonid, kes tegutsevad loodushoidliku maa- ja agroturismi valdkonnas: majutus, toitlustus, elamusteenused, aktiivse puhkuse teenused, väikesadamad, muuseumid, käsitöökojad jm;
 - loomeettevõtjad (muusika, kunst, kultuuripärandi erinevad vormid jne);
 - loodusgiidid.

Koostööprojekt toetab ka põlvkondade vahelist koostööd loodushoidliku maaturismi ettevõtete, julgustades noori maale jääma ja maaturismiga tegelema. Eriti oluline on see turunduse valdkonnas, kus oluline osa turundusest eeldab kaasaegsete digivahendite ja sotsiaalmeedia kanalite kasutamisoskust.

7. Projekti kasusaajad

Projekti otsesed kasusaajad:

- kõik projekti sihtgrupid (p.6) kahest projekti rahvuspargiga piirkonnast: Lahemaa ja Soomaa ning partnerorganisatsioonid ise.

Projekti kaudsed kasusaajad:

- projektiga seotud kohalikud partnerid loodushoidliku maaturismi valdkonnas, sh Keskkonnaameti ja RMK seotud piirkondlikud ametid/organisatsioonid, seotud omavalitsused, loodushoidliku maaturismiga seotud muud arendus- ja valdkonnaorganisatsioonid, piirkondade elanikud ja piirkondi külastavad turistid (nii sise- kui väliturismi sihtrühmad).

Kasu tekib läbi mitmekülgset edasi arendatud loodushoidliku turismi teenuste ja nende atraktiivsema ja kaasajastatuma turunduse. Läbi piirkondade atraktiivsuse kasvu ja teenuste parendamise saavad kasu nii elanikud, külalised kui koostööpartnerid.

8. Probleemide kirjeldus:

Loodushoidliku maaturismi ettevõtjatel on ligi kaks aastat kestnud COVID-19 pandeemiast tulenevate piirangute ja nendega seotult pika aja jooksul paljude klientide kaotuse tõttu äärmiselt piiratud rahalised vahendid arendustööks ja turunduseks. Piiravalt on mõjunud ka viimase aasta jooksul toimunud sisendite hindade suur tõus: kütus, toit, energia jm. Seetõttu omavad arendusprojektid maaturismiettevõtjate jaoks väga suurt tähtsust piiratud vahendite olukorras vajalike arendustegevuste teostamise suutmisel.

Koostöö Lahemaa ja Soomaa rahvusparkide (turismi)piirkondade vahel kestliku turismi valdkonnas on juba käivitatud, kuid jätkuvalt on vajalik maaettevõtjate vaheliste kontaktide süvendamine ja koostöös arendustegevuste teostamine. Koostöö ja tegutsejate tundmine kolme suurema Eesti rahvusparki piirkonna vahel loodushoidlikus turismis on jätkuvalt ebapiisav.

Koostööprojektiga saavad projekti sihtrühmade maaettevõtjad kolmel tasandil toimuvate tegevuste kaudu äärmiselt vajalikke võimalusi tootearenduses ja turunduses, saades uusi ideid, kogemusi, teadmisi ja turunduse töövahendeid ülaltoodud olukorras probleemide lahendamiseks ja arenguprotsesside toetamiseks.

9. Projekti tegevused ja tegevuste eelarve

9.1 Iga projekti partner ehk Leader tegevusgrupp (kokku 2) koostab ja viib ellu oma projekti ja selle tegevused lähtuvalt riigi maaelu arengukavast, Leader rakendusaktidest ja rakendusasutuste nõuetest, lisades kokkulepitud partneritega koos teostatavatele ühistevõetavatele omapoolseid kohalikke (ainult oma piirkonnas ja/või koos mõne partnerpiirkonnaga teostades) tegevusi nii, et saavutada koostööprojektis seatud eesmärgid ja tulemusi.

9.2 Osalemine projekti tegevustes

Kõigist projekti tegevustest osavõtjate arvud kolme partnertegevusgrupi osas üksiktegevuste kaupa on erinevad vastavalt vajadusele ja eelarvele, olles valdavalt vahemikus 5–10.

9.3. Projekti kohalikud tegevused

9.3.1 Kohalikud tegevused 2022–2024 Arenduskoda

Jrk nr	Kohalik oma piirkonna tegevus	Selgitused	Eelarve EUR
1.	Lahemaa RP mõjupiirkonna / Arenduskoja piirkonna kultuuripärandi objektide eksponeerimisega seotud uuringud	Koos Lahemaa RP haldajaga prioriteetse uuringuvajaduse välja selgitamine ja teostamine	5000
2.	Säästva turismi ettevõtjatele (8–10) ja Lahemaa turismipiirkonnale turundusvideod	8–10-le säästva turismi ettevõtjale Lahemaa RP mõjupiirkonnas / Arenduskoja piirkonnas kuni 2,5 min turundusvideo valmistamine ja Lahemaa turismipiirkonna esmase turundusvideo (kuni 5 min) valmistamine	8700

3.	Video- ja fototöötluste 1-päevased töötoad (2)	Piirkonna säästva turismi ettevõtjate (2x10 osalejat) turundusoskuste parandamiseks kahe praktilise 1-päevase töötoa teostamine koos osalejate individuaalse nõustamisega	3000
4.	Praktiline õppepäev "Erinevad taaskasutusvormid ja -võimalused ning keskkonnasäästlike lahenduste kasutamine maaturismis"	Õpetlike praktiliste näidetega ettevõtjate külastusega õppepäev koos arutelude ja erinevate lahenduste välja selgitamisega	800
5.	2 ühepäevast kultuuripärandi elementide rakendamise praktilist töötuba: vanade esemete restaureerimine (1 töötuba), puidust- jm naturaalist materjalidest esemete valmistamine (1 töötuba)	Kahe ühepäevase praktilisi oskusi andva piirkonna kultuuripärandiga seotud töötoa teostamine Lahemaa PR mõjupiirkonna säästva turismi ettevõtjatele	1600
6.	Lahemaa RP mõjupiirkonna 2019-2023 säästva turismi strateegia vahehindamine ja kokkuvõtete tegemine järgmise perioodi tegevuskava koostamiseks	1 infopäev ja 1 aruteludega ümarlaud	1400
7.	Lahemaa RP mõjupiirkonna turundusmaterjalide / esindusesemete valmistamine	Lahemaa RP ja selle mõjupiirkonna säästva turismi logodega turundus/esinduseseme(te) vajaduse välja selgitamine ja nende valmistamine	2982

KOKKU Arenduskoda kohalikud tegevused (1–7): **23 482 EUR**

9.3.2 Kohalikud tegevused Rohelise Jõemaa Koostöökogu

Jrk nr	Kohalik oma piirkonna tegevus	Eelarve EUR
1.	Soomaa turundusmaterjalide valmistamine, turundustegevused	1800
2.	Soomaa kultuuripärandi tutvustamine ja säilitamine, temaatiliste ja pärandkultuuri toetavate sündmuste korraldamine	4700
3.	Soomaa väravate arendamine ja keskkonnasäästlike lahenduste rakendamine	2500
4.	Soomaa turismipiirkonna 2020-2024 säästva turismi strateegia kokkuvõtete tegemine	1394,73

KOKKU Rohelise Jõemaa Koostöökogu kohalikud tegevused (1–4): **10 394,73 EUR**

9.4 Koostöötegevused/partnerite ühistegevused:

9.4.1. Koostööprojekti 3-päevane avaüritus:

Tegevuse aeg: III kvartal 2022

Programm:

Rohelise Jõemaa Koostöökogu **piirkonnas**: koostööprojekti partnerite, avaüritusel osalejate ja projekti tegevuste esitus, fookusteemade motivatsiooniettekanded, osalejate vahelised arutelud, lühikülastused piirkonnas ja kultuuriprogramm.

Turunduse ja disaini seminar

Projekti juhtkomitee koosolek (2 osalejat igast partner tegevusgrupist: $2 \times 2 = 4$ liiget)

Tulem: paremad teadmised projekti partneritest Leader tegevusgruppide kohta (3) ja nende piirkondade ning ettevõtjate kohta, uued ideed ja teadmised fookusteemade kohta, uued partnerkontaktid, muu kasulik informatsioon kasutamiseks projekti piirkondade partnerluses ja turunduses.

Juhtkomitee tulem: otsustatud täpne tegevuskava koostööprojekti esimeseks aastaks.

9.4.2. Kolme ühepäevase mooduliga turundusdisaini töötoad maaettevõtjatele esmase turundusplaani koostamiseks.

Tegevuse teostamise aeg: ajavahemikus 01.10.2022–30.04.2023.

Programm:

Töötubasid juhendab valdkonnas kogenud ja turunduses praktilisi kogemusi omav ekspert/spetsialist. 3 ühepäevast töötuba keskenduvad igale osalevale ettevõttele individuaalse turundusplaani koostamisele ja eeldavad ettevõtte esindaja osalemist kõigis moodulites (3 ühepäevast töötuba + 2. ja 3. töötoa eelselt juhendaja antud kodutööde teostamist). Vajadusel teostatakse osa töötubadest elektroonilises keskkonnas, osalejaid piirkonna kohta 5. Osalejatel on võimalus piiratud mahus juhendajalt individuaalse nõustamise saamiseks. Igas projekti piirkonnas teostatakse võimalusel 1 töötuba.

Tulem: osalevatel maaettevõtjatel valmib turundusplaani

9.4.3. Kultuuripärandi kasutamise, keskkonnahoiu ja rohemajanduse teemaline õppereis arutelude ja töötoaga Matsalu RP mõjupiirkonda.

Tegevuse aeg: II kvartal 2023

Programm: tutvumine erinevate praktikatega fookusteemade kasutamisest teenustes ja turunduses, koostöö kohalike elanikega, loodusgiididega jm, ühisarutelud ja 1 praktiline töötuba ühel fookusteemal, teenuste teemadepõhise arendamise kitsaskohtade ja arenguvõimaluste arutelu.

+ koostööprojekti juhtkomitee koosolek (2 esindajat x 2 tegevusgruppi = 4liiget):

Tulem: parem arusaamine säästva turismi teenustest ja projekti fookusteemade näidete praktikas juurutamisest külalastatavas piirkonnas, uued ideed ja partnerkontaktid, kasulik informatsioon kasutamiseks projektipiirkondade vahelises partnerluses ja turunduses.

Juhtkomitee tulem: detailse ühistegevuste ajakava kinnitamine teiseks projekti aastaks (august 2023 – september 2024).

9.4.4. 3-päevane õppereis Peipsiveere piirkonda heade praktikatega tutvumiseks:

Õppereisi aeg: II kvartal 2023.

Programm: tutvumine erinevate praktikatega projekti fookusteemade kasutamisest teenustes

ja turunduses, koostöö kohalike elanikega, loodusgiididega jm, ühisarutelud ja 1 praktiline töötuba ühel fookusteemal, teenuste arendamise kitsaskohtade ja arenguvõimaluste arutelu.
Tulem: parem arusaamine säästva turismi teenustest ja projekti fookusteemade näidete praktikas juurutamisest külastatavas piirkonnas, uued ideed ja partnerkontaktid, kasulik informatsioon kasutamiseks maaettevõtetes teenuste arendamisel ja projektipiirkondade vahelises partnerluses ja turunduses.

9.4.5. 3-päevane õppereis Setomaa piirkonda heade praktikatega tutvumiseks:

Õppereisi aeg: II kvartal 2024.

Programm: tutvumine erinevate praktikatega projekti fookusteemade kasutamisest teenustes ja turunduses, koostöö kohalike elanikega, loodusgiididega jm, ühisarutelud ja 1 praktiline töötuba ühel fookusteemal, teenuste arendamise kitsaskohtade ja arenguvõimaluste arutelu.

Tulem: parem arusaamine säästva turismi teenustest ja projekti fookusteemade näidete praktikas juurutamisest külastatavas piirkonnas, uued ideed ja partnerkontaktid, kasulik informatsioon kasutamiseks maaettevõtetes teenuste arendamisel ja projektipiirkondade vahelises partnerluses ja turunduses.

9.4.6. 7-päevane õppereis Slovakkiasse Tatra rahvuspargi piirkonda

Õppereisi aeg: III kvartal 2023.

Programm: 5 päeva külastusi piirkonnas, koostööprojekti fookusteemade praktilised näited, üks praktiline töötuba.

Tulem: parem arusaamine säästva turismi teenustest ja projekti fookusteemade näidete praktikas juurutamisest külastatavas piirkonnas, uued ideed ja partnerkontaktid, kasulik informatsioon kasutamiseks maaettevõtetes teenuste arendamisel ja projektipiirkondade vahelises partnerluses ja turunduses. Edasiste koostöövõimaluste plaan.

9.4.7. 7-päevane õppereis Gruusiasse kaitseala piirkonda

Õppereisi aeg: II kvartal 2024.

Programm: 5 päeva külastusi piirkonnas, koostööprojekti fookusteemade praktilised näited, üks praktiline töötuba.

Tulem: parem arusaamine säästva turismi teenustest ja projekti fookusteemade näidete praktikas juurutamisest külastatavas piirkonnas, uued ideed ja partnerkontaktid, kasulik informatsioon kasutamiseks maaettevõtetes teenuste arendamisel ja projektipiirkondade vahelises partnerluses ja turunduses. Edasiste koostöövõimaluste plaan.

Selgituseks: Rahvusvahelise tasandi õppereisid (tegevused 9.4.6 ja 9.4.7) koostööprojekti on vajalikud sihtrühmade esindajatele uute rahvusvaheliste kogemuste saamiseks rahvusvahelisel tasandil tugeva turismisihtkoha potentsiaaliga piirkondadest ja kogemuste vahetamiseks, ideede ammutamiseks teenuste/toodete arendamisel, silmaringi laiendamiseks oma valdkonnas, sh koostööprojekti fookusteemadel ja koostööprojekti partneritele võimalike uute tulevaste Leader koostööpartnerite välja selgitamiseks.

9.4.8. 3-päevane projekti lõpuüritus Lahemaa RP mõjupiirkonnas + projekti juhtkomitee koosolek.

Lõpuürituse aeg: III kvartal 2024

Programm: koostööprojekti tulemuste esitlemine (kõik Leader koostööpartnerid, sh ettevõtjate turundusplaanide esitlus-tagasiside), külastused piirkonnas koostööprojekti fookusteemade heade praktikate tutvustamiseks, jätkukoostöö arutelud, kultuuriprogramm piirkonna kultuuripärandi tutvustamiseks.

Tulem: projekti tulemuste esitlemine, sh valminud turundusplaanide ja turundusmaterjalide ülevaade/tagasiside. Jätkukoostöö arutelu ja esitlemine.

Juhtkomitee tulem:

- 1) ühistegevuste analüüs 2022–2024:
 - kõik projekti tegevused, sh kohalikud tegevused.
- 2) lõpparuande ja selle koostamise kokkulepped;
- 3) kõigi koostööprojekti partnerite vahelise jätkukoostöö arutamise vormide otsustamine.

9.5. Partnerite ühistegevused 2022–2024 koostööprojekti (8 ühistegevust) kogueelarve:

- Arenduskoja eelarve KOKKU: **32 074 EUR**
- Rohelise Jõemaa Koostöökogu eelarve KOKKU: **42 078 EUR**

10. Koostööprojekti kogueelarve ja partnerite projektijuhtimise eelarve:

10.1 Partnerite kogueelarve:

Arenduskoda	66 667,00 EUR
Rohelise Jõemaa Koostöökogu	57 720,00 EUR

KOKKU: 124 387,00 EUR

10.2 Partnerite projektijuhtimine koostööprojekti 2022–2024:

- Arenduskoja projektijuhtimine (25 kuud) kogueelarvest 20%: **11 111 EUR**
- Rohelise Jõemaa Koostöökogu projektijuhtimine (25 kuud) kogueelarvest 10%: **5247,27 EUR**

11. Projekti jätkusuutlikkus

Projektiga kavandatud tegevused on oluliseks arengutõukeks tegevustes osalevatele ettevõtjatele, kuid toeks ka partnerorganisatsioonide esindajatele läbi mitmekülgse ja turismis globaalselt aktuaalsete valdkondade arendamisele suunatud tegevustes osalemise (kultuuripärand, keskkonnahoid, rohemajandus ja atraktiivne kaasaegne turundus).

Projekti lõpuks on loodushoidlikud maaettevõtjad saavutanud senisest parema kestlikkuse teenusepakkujatena ja ka rahvusparkidega maaturismi piirkondade koostöös arendamise koostöövõrgustiku osalistena. Projekti tegevuste tulemusena tekib mitmes valdkonnas jätkusuutlikke uusi ideid, tuleviku koostööle suunatud suhtlemist, paremad turundusväljundid ja jätkukoostööplaane.

Senine koostöö samade Leader koostööpartnerite vahel on näidanud, et koostöös on teineteist ärgitatud pidevalt kestlikku maaturismi edasi arendama (nt EUROPRC sertifikaadi taotlemine Matsalu kogemustele toetudes Lahemaale ja seejärel ka Soomaale, üksteiselt õppides piirkonna turismistrateegiate koostamine (3 rahvuspariga piirkonda), partneritega kogemuste jagamine turundusvahendite osas jm.

12. Projekti riskid

* COVID-19 pandeemia jätkumine ja sellest tulenevalt tekkida võivad piirangud (sh piirangud lennuliikluses), tegevuskava võimalikud katkestused või tegevuste edasilükkumised.

Projektipartneritel on kogemused mitmete Leader koostööprojektide teostamisest COVID-19 pandeemia tingimustes perioodil 2020–2022. Senini on leitud kõigile ülaltoodud tüüpi probleemidele lahendused ja koostööprojektide (sh rahvusvahelised) tegevused teostatud. Vajalikuks võib osutada ajakava muutmine ja osade tegevuste teostamine elektroonilises keskkonnas (nt turundusdisaini töötoad), kuid partnerid loodavad kogenud koostööpartneritena leida lahendused mistahes tõstatada võivatele probleemidele.

* partneritevahelised probleemid kokkulepetest kinnipidamisel: kogunud juhtpartneri ja varasemat koostööd omavate partnerite osas ei ole ette näha tõsiste probleemide tekkimist, ebakõlasid saab lahendada nende tekkides kiirelt ja vajadusel leides kavandatust erinevaid tegevuste teostamise võimalusi.

* sihtrühmade võimalik vähene huvi projekti tegevuste suhtes: senised Leader koostööprojektid kestliku maaturismiettevõtluse valdkonnas on teostatud väga aktiivse osalusega ettevõtjate ja partnerite poolt. Seetõttu on väga vähe tõenäoline, et kavandatavas projektis oleks sihtrühmade ja partnerite huvi ebapiisav.

Projekti piirkondades on tekkinud loodushoidliku maaettevõtluse koostöövõrgustikud, mille liikmed oskavad hinnata projektidest saadavat lisakasu ja häid partnerlussuhteid. Kujunenud suurte muutuste ning oluliselt kasvanud sisendite ja investeeringute hindade tingimustes vajavad maaettevõtjad senisest rohkem arendusprojektide kaudu saadavat tuge oma ettevõtete jätkusuutlikkuse tagamiseks.